

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет музичного мистецтва і хореографії
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
« ___ » _____ 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія виконавського мистецтва: на струнних інструментах

для студентів

спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
освітнього рівня: перший (бакалаврський)
освітньої програми 025.00.04 «Інструментальне виконавство
(оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)»

Київ – 2022

Розробник: Василевич Марта Олексіївна, викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності.

Викладач: Василевич Марта Олексіївна, викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол № 7 від «07» вересня 2022 року

Завідувач кафедри _____ Катерина ЗАВАЛКО

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проєктної групи) 025.00.04 «Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)»

«07» вересня 2022 року

Гарант освітньо-професійної 025.00.04 «Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)»

(керівник проєктної групи) _____ Віктор СПОДАРЕНКО

(підпис)

Робочу програму перевірено

«___» _____ 2022 року

Заступник декана

з науково-методичної та навчальної роботи _____ Інна ТКАЧЕНКО

(підпис)

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання – денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	1 / 30
Курс	II
Семестр	3
Кількість змістових модулів з розподілом:	
Обсяг кредитів	1
Обсяг годин, в тому числі:	30
лекційні	6
семінарські	6
практичні	2
модульний контроль	2
самостійна робота	-
семестровий контроль	14
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета курсу - формування інструментально-виконавської компетентності та розвиток творчого потенціалу студента у процесі засвоєння навчального

репертуару для скрипки; підготовка музикантів-спеціалістів, здатних до самостійної професійної діяльності: оркестрантів у симфонічних, камерних оркестрах, камерних виконавців у різноманітних ансамблях, а також викладачів початкових спеціалізованих мистецьких закладів.

Завдання навчальної дисципліни - виховання комплексу компетентностей студента.

Програмні компетентності		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства, спрямованих на розвиток здатності особистості до художньо-творчої самореалізації й культурного самовираження в сфері музичного мистецтва та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

	ЗК 11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ЗК 12	Здатність працювати автономно.
	ЗК 14	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
Спеціальні (фахові) компетентност і (СК)	ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	СК 3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
	СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
	СК 5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
	СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
	СК 9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації інтерпретації художнього образу.
	СК 10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
	СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
	СК 14	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
	СК 17	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології

	музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
СК 18	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання	
РН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
РН 6	Здатність грамотно прочитувати нотний текст, передавати музичний матеріал та ідеї, відповідно до стильових особливостей твору.
РН 7	Здатність до художньої інтерпретації музичних творів, вміння визначати переконливі шляхи втілення музичних образів відповідними виражальними засобами у процесі виконання.
ПРН 8	Демонстрація артистизму, виконавської культури та технічної майстерності на належному фаховому рівні у концертно-сценічній діяльності; здатність віднаходити оптимальні шляхи вирішення виконавських проблем.
ПРН 12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
ПРН 15	Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план.

Назва змістових модулів, Тем	Усього	Розподіл годин між видами						Самостійна
		Робіт						
		Аудиторні:					Індивідуальні	
Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні				
3 семестр.								
Змістовий модуль 1. Європейське скрипкове виконавство XX-XXI ст.								
Розвиток українського смичкового виконавства.								
Тема 1.1. Європейське скрипкове виконавство XX-XXI ст. Творчість Д. Ойстраха, Л. Когана.	4	2	2					
Тема 1.2. І. Хандошкін. Розвиток українського смичкового виконавства. Література для скрипки українських композиторів.	10	4	4	2				
Модульний контроль	2							
Семестровий контроль (екзамен)	14							
Усього за семестр	30							

5. Програма навчальної дисципліни

«Історія виконавського мистецтва: на струнних інструментах»

**Змістовий модуль 1. Європейське скрипкове виконавство XX-XXI ст.
Розвиток українського смичкового виконавства.**

Тема 1.1. Європейське скрипкове виконавство ХХ-ХХІ ст.

Фріц Крейслер (1875-1962) – видатний австрійський скрипаль. Джордже Енеску (1881-1955) - видатний румунський скрипаль, композитор, диригент і піаніст. Вихованці петербурзької консерваторії, учні Л. Ауера – американські скрипалі Яша Хейфец, Єфрем Цимбаліст, Міша Ельман, Натан Мільштейн.. Американські скрипалі Іегуді Менухін, Ісаак Стерн, Руджієро Річчі. Французький скрипаль Зіно Франческатті; мексиканський скрипаль, поляк з походження, Генрік Шерінг. Шерінг як інтерпретатор скрипкових творів Баха.

Видатні скрипалі радянського періоду – Д. Ойстрах та Л. Коган.

Основна література: 1, 6.

Додаткова література: 1, 12-14, 16.

Зарубіжна скрипкова література цього періоду. Концерти для скрипки Ф. Мендельсона. Скрипкова творчість Р. Шумана і Й. Брамса. Концерт, фантазія і сонати Шумана. П'єси для альту Шумана. Видатне художнє значення скрипкового концерту і скрипкових сонат Брамса. Скрипкові твори М. Бруха. Сонати Е. Гріга для скрипки і ф-но. Квартети Гріга. Скрипкові твори у творчості французьких композиторів. . Скрипкові і альтові концерти і сонати Хіндеміта, їх місце у сучасному репертуарі. Скрипкові і альтові твори видатного угорського композитора Бели Бартока. Твори чеського композитора Б. Мартіну. Скрипковий концерт Я. Сібеліуса – засновника фінської музичної школи. Скрипкові концерти австрійських композиторів ново-віденської школи – А. Шьонберга і його учня А. Берга. Скрипковий концерт І. Стравінського (написаний у Франції 1931р.). Творчість Давида Ойстраха та Леоніда Когана.

Основна література: 1, 6, 8.

Додаткова література: 1, 12-14, 16, 17.

Тема 1.2. Іван Хандошкін. Розвиток українського смичкового виконавства. Література для скрипки українських композиторів.

Київська, Харківська, Одеська та Львівська скрипкові школи та їх кращі представники.

Жанр концерту для скрипки в Україні започатковують композитори В. Косенко, В. Фемеліди, П. Глушков, Ст. Людкевич, В. Гомоляка, Ю. Знатоков, О. Зноско-Боровський, А. Муха, Д. Клебанов, Г. Жуковський, О. Кравчук. Скрипкова література пізнішого періоду.

Основна література: 2-5, 7, 9.

Додаткова література: 2, 3, 5-10, 11, 15.

План семінарських занять

Заняття 1. (2 год.). Фріц Крейслер.

Основна література: 1,6.

Додаткова література: 1, 13, 14, 17.

Заняття 2. (2 год.) Огляд зарубіжної скрипкової літератури XX-XXI ст.

Основна література: 1, 6, 8.

Додаткова література: 1, 12-14, 16, 17.

Заняття 3. (2 год.) Огляд української скрипкової літератури.

Основна література: 2-5, 7, 9.

Додаткова література: 2, 3, 5-10, 11, 15.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Макс. к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3
Відвідування семінарських занять	1	3	3
Відвідування практичних занять	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	3	30
Робота на практичному занятті	10	1	10

Виконання модульної роботи	25
Разом	72

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль		Критерії оцінювання	Бали
Модульний контроль 1			
Тема 1.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо.	Знання теми у повному обсязі-6 Володіння потрібною термінологією - 2 Знання відповідного нотного, аудіо та відео матеріалу - 2	10
Тема 2.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо.	Знання теми у повному обсязі-6 Володіння потрібною термінологією - 3 Знання відповідного нотного, аудіо та відео матеріалу - 6	15
Максимальна кількість балів			25

За необхідності модульний контроль може відбуватися дистанційно – у вигляді творчого проекту, розміщеного в ЕНК, або у вигляді усної відповіді у програмах Zoom, Skype, Viber.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання. Екзамен.

100-бальна шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

К-сть балів	Критерії
35 – 40	Відмінне володіння теоретичними знаннями з курсу. Ґрунтовна і повна відповідь на екзаменаційні питання.
30 – 34	Вияв студентом повних систематичних знань із дисципліни. Наявність у відповіді незначних помилок.
25 – 29	Загалом правильне виконання екзаменаційних завдань з певною кількістю суттєвих помилок.
20 – 24	Знання основного матеріалу курсу в обсязі, достатньому для подальшого навчання. Можливі суттєві помилки у відповіді.
15 – 19	Відповідь студента задовольняє мінімальні вимоги з навчальної дисципліни.

10 – 14	Відповідь студента поверхова, знання фрагментарні. Студент має можливість повторного складання екзамену.
1 – 9	Студент виявив незадовільний рівень знань.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Питання до іспиту з Історії виконавського мистецтва: на струнних:

1. Назвіть інструменти-попередники скрипки та країни, де вони зароджувалися.
2. Опишіть історичний шлях формування скрипкових жанрів
3. Охарактеризуйте основні школи італійських скрипкових майстрів XVI – XVII ст. та назвіть найвидатніших їх представників.
4. Поясніть процес еволюції скрипкового смичка та роль у цьому Франсуа Турта.
5. Поясніть, чому саме Італія XVII ст. стала центром найбільш раннього розвитку скрипки як сольного та ансамблевого інструменту та які жанри скрипкової літератури тут сформувалися.
6. Охарактеризуйте значення творчості Арканджело Кореллі, Антоніо Вівальді, Джузеппе Тартіні.
7. Поясніть процес становлення та розвитку скрипкового мистецтва Франції у XVIII – XIX ст. та назвіть найвидатніших його представників.
8. Дайте характеристику творчості Дж. Віотті.
9. Значення школи Паризької консерваторії.
10. Охарактеризуйте представників франко-бельгійської школи.
11. Визначте використання скрипки у німецькій музичній культурі XVII – XVIII ст. Творчість Г.Ф. Генделя для скрипки.
12. Опишіть виявлення нових можливостей скрипки у творчості Й.С. Баха.
13. Охарактеризуйте розвиток скрипки у творчості віденських класиків – Й. Гайдн, В.А. Моцарт, Л.в. Бетховен.
14. Опишіть стильові особливості скрипкових концертів В.А. Моцарта.
15. Поясніть момент симфонізації партії скрипки у творчості Л.в. Бетховена.
16. Визначте вплив епохи Відродження на розвиток скрипкового мистецтва в Англії.
17. Опишіть розвиток чеського скрипкового мистецтва XVIII – XIX ст.

18. Дайте характеристику розвитку польського скрипкового виконавства. XVIII – XIX ст.

19. Романтична, віртуозна і реалістична течія у європейській скрипковій культурі XIX – поч. XX ст.

20. Охарактеризуйте творчість видатного скрипаля і композитора Н. Паганіні.

21. Творчість Г. Венявського.

22. Педагогічна спадщина Л. Ауера.

23. Видатний скрипаль українського походження Іван Хандошко (Хандошкін).

24. Охарактеризуйте творчість Д. Ойстраха та Л. Когана.

25. Творчість Ф. Крейсера.

26. Дайте характеристику розвитку українських скрипкових шкіл та перерахуйте основних їх представників.

27. Проаналізуйте літературу для скрипки українських композиторів.

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)

FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення Дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом – годин: аудиторних – 30 год. (лекційних – 6 год., практичних – 2 год., семінарських – 6 год.); модульний контроль – 2 год.; семестровий контроль – 30 год.; самостійна робота – 14 год.

Модулі	Змістовий модуль 1	
Назва модуля	Європейське скрипкове виконавство ХХ-ХХІ століть. Розвиток українського смичкового виконавства.	
К-сть балів за модуль	92	
Заняття №	1 - 2	3 – 6
Лекційні	1	2
Семінари	11	22
Практичні	-	11
Теми занять та кількість балів	Тема 1.1 Європейське скрипкове виконавство ХХ-ХХІ ст. 12 б.	Тема 1.2 Іван Хандошкін. Розвиток українського смичкового виконавства. Література для скрипки українських композиторів. 35 б.
Види поточного контролю - МКР	25 б.	
Підсумковий контроль	Екзамен	
Усього за період роботи до екзамену – 72 бали (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 1,2); екзамен оцінюється в 40 балів.		

8. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Auer L. Violin Playing As I Teach It / L. Auer., 1980. – 128 с.
2. Боровик М. – Квартет імені Лисенка / М. Боровик. – Київ: Музична Україна, 1976. – 78 с.
3. Волощук Ю.І Поліетнічний зміст підготовки виконавців у Київській скрипковій школі кінця ХІХ – першої третини ХХ століття. / Волощук Ю.І. // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. – 2008. – №13. – С. 116–123.
4. Гуральник Н. П., Завалко К.В. Розвиток скрипкової школи Східної Європи ХХ століття: історія, теорія, методика / Н. П. Гуральник, К. В. Завалко. – Київ: К. : НПУ, 2005. – 144 с.
5. Закопеч Р. Л. «Вплив чеської педагогіки на становлення скрипкової школи в Галичині (ХІХ – початок ХХ століття)». Електронний ресурс: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19609/1/ZAKOPETS.pdf>
6. Reiss J. Mała historia muzyki / J.W. Reiss. – Kraków: Polskie wydawnictwo muzyczne, 1960. – 174 с.
7. Степаненко Михайло Ще один уславлений українець / Михайло Степаненко / Музика. — Київ: "Музика", 2009. — №2. Березень-квітень. — С.24-25.
Електронний ресурс: <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitogliad/svit-2009-16-2/svit-2009-16-2-78-stepanenko.pdf>
8. Стеценко В. – Джерела скрипкового концерту / В. Стеценко. - К.: Музична Україна, 1980, - 79 с.
9. Ушков В.А. Нариси з історії та методики українського скрипкового виконавського мистецтва / В.А. Ушков. – Київ: КІМ, 2009. – 44 с.
10. Юсов С. Видатні викладачі скрипкових класів Київської консерваторії / Юсов С. / Українське музикознавство. – 1990. – №25. – С. 5–18.

Додаткова література:

1. Водольський Іван / — Київ : ІМФЕ НАНУ, 2006. — С.
2. Гамкало І.Д. Шевчик Отакар / І.Д. Гамкало / Українська радянська енциклопедія К. : Головна редакція УРЕ, 1974–1980.
3. Голубокий С. Скрипкові майстри України / Сергій Голубокий. – Київ, 2006. – 43 с.
4. Горохов Олексій Миколайович / — Київ : ІМФЕ НАНУ, 2006. — С. 509.

5. Ерденко Михайло Гаврилович / Українська музична енциклопедія. Т. 2: [Е – К] / Гол. редкол. Г. Скрипник. — Київ : Видавництво Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, 2008. — С. 31-32.
6. Лапсюк В. Джерела української скрипкової культури / В.М. Лапсюк. // Музика.. – 1981. – №6. – С. 25–26.
7. Лапсюк В. Київський скрипаль М.Сікард / В.М. Лапсюк. // Музика.. – 1984. – №4. – С. 31–32.
8. Лисько З. Роман Придаткевич (до 100-річчя від дня народження). / З. Лисько. / Музика. – 1995. – №6. – С. 22.
9. Магазинер Яків Самійлович / Українська музична енциклопедія. Т. 3: [Л – М] / Гол. редкол. Г. Скрипник. — Київ : ІМФЕ НАНУ, 2011. — С. 261.
10. Спренціс О. Педагогічні принципи Б.А. Которовича / О.В. Спренціс. — Київ: КІМ, 2012. – 130 с.